

Sygn. akt III KK 238/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie G. K. i S. O.,
ukaranych za wykroczenie z art. 106 k.w.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej,
na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w dniu 12 lipca 2017 r.,
kasacji, wniesionych przez Prokuratora Generalnego, na korzyść ukaranych
od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w W.,
z dnia 9 grudnia 2016 r., sygn. akt II W (...),

**uchyla wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze i sprawę
w tym zakresie przekazuje Sądowi Rejonowemu w W. do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w W. z dnia 9 grudnia 2016 roku, sygn. akt II W (...), G. K. i S. O. uznani zostali za winnych popełnienia wykroczenia z art. 106 k.w., za które wymierzono im kary po 1 (jednym) miesiącu ograniczenia

wolności, zobowiązując ich do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin.

Wyrok powyższy nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się z dniem 24 grudnia 2016 roku.

Kasacje od wyroku Sądu Rejonowego w W. wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając wymieniony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze, na korzyść ukaranych G. K. i S. O., zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 106 k.w., polegające na orzeczeniu wobec obwinionych G. K. i S. O., na podstawie tego przepisu, kary ograniczenia wolności, mimo że w jego sankcji przewidziano jedynie możliwość wymierzenia kary grzywny albo kary nagany.

W konkluzji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacje Prokuratora Generalnego są oczywiście zasadne w rozumieniu art. 535 § 5 k.p.k. i podlegają uwzględnieniu.

W wyroku Sądu Rejonowego w W. wymierzono G. K. i S. O. karę ograniczenia wolności, która nie jest przewidziana w sankcji art. 106 k.w. Przepis art. 106 k.w. za opisane tam wykroczenie przewiduje bowiem jedynie karę grzywny albo karę nagany.

Wydając w przedmiotowej sprawie wyrok nakazowy, Sąd Rejonowy nie mógł wymierzyć kary ograniczenia wolności korzystając jedynie z art. 93 § 1 k.p.w., wskazującego na warunki wydania wyroku nakazowego. Przepis ten wymienia rodzaje kar, które można orzec w takim trybie, ograniczając ich katalog do nagany, grzywny albo ograniczenia wolności, czego nie wolno utożsamiać z prawem sądu do odstąpienia na tej podstawie od katalogu kar przewidzianych w prawie materialnym. Artykuł 93 § 1 k.p.w. ma charakter wyłącznie procesowy, co oznacza, że nie może być podstawą orzeczenia żadnej z kar w nim wymienionych (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 grudnia 2005 r., II KK 273/05, R-OSNKW 2005, poz. 2335; z dnia 1 października 2014 r., II KK 39/14, LEX nr 1511384). Powyższe skłania do wniosku, że wymierzając ukaranym za wykroczenie z art. 106 k.w. karę

ograniczenia wolności, Sąd Rejonowy naruszył prawo materialne, albowiem orzekając w tym postępowaniu nakazowym mógł orzec jedynie karę grzywny albo karę nagany. Co prawda, orzeczenie kary ograniczenia wolności jest możliwe w ramach nadzwyczajnego złagodzenia kary (art. 39 § 2 k.w.), kiedy to można orzekać karę łagodniejszego rodzaju, a więc także karę nieprzewidzianą w sankcji naruszonego przepisu, ale przewidzianą w ogóle przez przepisy Kodeksu wykroczeń, co jednak w przedmiotowej sprawie nie miało przecież zastosowania, albowiem kara grzywny lub nagany jest wprost przewidziana w sankcji art. 106 k.w., a kara ograniczenia wolności jest od nich – co oczywiste – karą surowszą (zob. art. 18 k.w.).

Wskazane naruszenie prawa materialnego miało rażący charakter i wywarło istotny wpływ na treść zapadłego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze, skoro ukaranym wymierzono karę surowszą od przewidzianej za ten typ wykroczenia.

Niezależnie od powyższego podzielić należy uwagi Prokuratora Generalnego zawarte w kasacji, że Sąd Rejonowy dopuścił się także naruszenia przepisu prawa procesowego – art. 25 § 3 k.p.w., poprzez zaniechanie wyznaczenia małoletniemu pokrzywdzonemu kuratora sądowego do reprezentowania jego praw w postępowaniu o wykroczenie, w którym obwinionymi byli jego przedstawiciele ustawowi (rodzice), pod władzą których pozostawał. W przedmiotowej bowiem sprawie pokrzywdzonym jest małoletni M. K., który z racji wieku nie może jednak wykonywać swoich praw. W takim zaś przypadku, po myśli art. 25 § 3 k.p.w. i stosowanego odpowiednio art. 51 § 2 k.p.k., jego prawa wykonuje przedstawiciel ustawowy albo osoba, pod której stałą pieczęć pokrzywdzony pozostaje. Z uwagi jednak na to, że przedstawiciele ustawowi tego małoletniego (oboje rodzice) są w tej sprawie obwinionymi, zachodzi konieczność ustanowienia kuratora przez sąd opiekuńczy, stosownie do treści art. 99 k.r.o., albowiem żadne z rodziców nie mogło reprezentować dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską.

Powyższe spowodowało, że prawa pokrzywdzonego nie były reprezentowane, chociażby wobec możliwości wstąpienia przez kuratora do procesu w charakterze oskarżyciela posiłkowego i z tego tytułu doręczenia mu odpisu wyroku nakazowego, co niewątpliwie stanowiło rażące naruszenie prawa

procesowego. Opisane uchybienie nie miało jednak – jak wskazano w kasacjach – istotnego wpływu na treść wydanego orzeczenia, gdyż interes pokrzywdzonego w istocie nie został w żaden sposób naruszony, skoro obwinieni zostali uznani za winnych zarzucanego im wykroczenia.

Skoro jednak Prokurator Generalny nie podniósł takiego zarzutu w swojej kasacji wprost, a jedynie tego rodzaju obrazę prawa „zasygnalizował”, przy czym nie dopatrywał się istotnego wpływu tejże obrazy prawa na treść wydanego orzeczenia, to dalsze rozważania w tym zakresie należy uznać za zbędne, skoro Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym – tylko w wypadkach określonych w art. 435, 439 i 455 k.p.k. (art. 536 k.p.k.), a których zaistnienia nie stwierdzono.

Uznając zatem, że w sprawie doszło do obrazy prawa materialnego tj. art. 106 k.w., Sąd Najwyższy uchylił wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania.

r.g.